

PRŮZKUM VE PROSPĚCH OMS

Rozkaz ministra národní obrany ČSSR pro přípravu Československé lidové armády ve výcvikovém roce 1981/82 ukládá v přípravě generálů, důstojníků a štábů zvládnout použití operačních manévrujících skupin ve frontových a armádních operacích. Zvláštní pozornost věnovat přípravě svazků, útvarů a jednotek k činnosti v sestavě operačních manévrujících skupin.

Operační manévrující skupiny vytvářejí podmínky k vedení útočných operací ve vysokém tempu, do velké hloubky a dovolují použití vysoce manévrových způsobů vedení bojové činnosti. Pro úspěšný průběh a výsledek útočných operací má, vedle ničivých palebných úderů, určující význam včasné vytvoření úderného uskupení k dosažení rozhodující převahy nad nepřítelem. Na směru útoku úderného uskupení může být zasazena operační manévrující skupina k optimálnímu využití výsledků palebných úderů a k rychlému rozvíjení úspěchu do hloubky sestavy nepřítele. Efektivní použití OMS v útočné operaci frontu a vševojskové armády výrazně ovlivní možnosti vedení manévrové útočné činnosti jejich hlavních sil.

Mezi základní předpoklady úspěchu OMS v útočné operaci patří pečlivá a komplexní příprava jejího zasazení, vedení rozhodné a iniciativní bojové činnosti vojsky skupiny, realizace opatření k všestrannému zabezpečení, zajištění nepřetržitého spojení a trvalého velení. V oblasti všestranného zabezpečení mají značný význam opatření spojená se zabezpečením bojové činnosti. Charakter plnění úkolů OMS zvýrazňuje úlohu a místo průzkumu v celém systému zabezpečení její bojové činnosti.

V článku chci ukázat na nezbytnost efektivního průzkumu pro úspěšné plnění úkolů OMS, rozebrat opatření spojená s řízením průzkumu veliteli, štáby a zejména zpravodajskými orgány a řešit otázky vlastního průzkumu při zasazení a v průběhu plnění úkolu OMS v rámci vševojskové armády.

Především chci zdůraznit, že v aplikaci na řízení průzkumu ve prospěch zasazení a činnosti OMS vystupují v jednotlivých fázích řízení do popředí některé důležité okolnosti.

Při plánování průzkumu je třeba dát cíle a úkoly průzkumu do plného souladu s cíli a úkoly bojové činnosti OMS. Zatímco cíle musí být pevné a jedno-

značné, ve formulaci úkolů můžeme připustit určitou volnost, jelikož počítáme se změnami a upřesňováním v rámci operativního řízení.

Na plánování průzkumu se budou podílet hlavní funkcionáři vševojskové armády (velitel, náčelník štábu) formulací úkolů a pokynů pro průzkum, podpisováním a schvalováním bojové průzkumové dokumentace a dalšími opatřeními. Budou to i hlavní funkcionáři vševojskového svazku, který plní úkol OMS. Vedle dalších funkcionářů velitelství vševojskové armády a velitelství předurčeného vševojskového svazku (např. náčelníků druhů vojsk a speciálních vojsk) budou mít hlavní podíl na plánování průzkumu zpravodajské orgány vševojskových štábů. Bude to náčelník zpravodajského oddělení vševojskové armády s oddělením a zpravodajský náčelník předurčeného vševojskového svazku se skupinou.

Činnost operační manévrující skupiny bude vyjádřena v bojových průzkumových dokumentech vševojskové armády a vševojskového svazku. Žádné jiné (zvláštní) dokumenty není třeba zpracovávat. Zvláštní pozornost ale věnujeme zabezpečení dokonalé zpravodajské součinnosti na stupni vševojsková armáda—vševojskový svazek. Vedle toho při plánování průzkumu musíme přihlížet ke způsobu vytvoření operační manévrující skupiny (z prvního nebo druhého sledu), k její síle a složení, způsobu a době zasazení, ke stanoveným úkolům k podpoře jadernými údery a letectvem, k součinnosti s operačním nebo operačně taktickým výsadem, k zabezpečení boků a týlu, k nutnosti získávat zprávy ve prospěch činnosti speciálních odřadů a v zájmu postupného ničení nepřítelů po částech. Velmi pečlivě je třeba řešit zajištění bezpečnosti zasazených průzkumných orgánů před účinky vlastních jaderných úderů.

Při plánování průzkumu musíme též diferencovaně zabezpečit průzkumná a zpravodajská opatření k zasazení operační manévrující skupiny a k její samostatné činnosti v týlu nepřítelů. Přitom půjde o dělbu povinností a zodpovědnosti mezi zpravodajskými orgány vševojskové armády a vyčleněného vševojskového svazku.

Při organizování průzkumu půjde hlavně o všestrannou přípravu sil a prostředků průzkumu (průzkumných orgánů) k plnění bojových úkolů. Na této činnosti se budou podílet zpravodajské a některé velitelské orgány na stupni vševojskové armády a vševojskového svazku jako OMS. Přitom půjde o komplex úkolů spojených s odbornou, politickou, technickou a materiální přípravou. Zvláště na stupni vševojskového svazku bude tato činnost velmi náročná, jelikož bude třeba připravit průzkumné orgány taktického průzkumu k plnění některých úkolů operačního průzkumu. Další zvláštností v organizování průzkumu bude skutečnost, že mezi zabezpečením a realizací jednotlivých opatření může být relativně delší časové období provázené mnohdy určitými změnami, na něž budeme dosti obtížně plně reagovat před zasazením průzkumných orgánů vševojskového svazku. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby již při plánování byly promyšleny a při organizování zabezpečeny různé varianty zasazení a činnosti průzkumných orgánů v závislosti na předpokládaném vývoji situace a jejich možných změnách.

Při organizování průzkumu na stupni vyčleněného vševojskového svazku je třeba počítat s tím, že bojová činnost a průzkum budou vedeny po určité časové období v týlu nepřítelů v odtržení od hlavních sil vševojskové armády. Síly a prostředky průzkumu a z nich vytvářené průzkumné orgány musí proto

být mnohem lépe materiálně zabezpečeny, než za normálních podmínek. Stejně tak jejich morálně politická příprava musí být mnohem pečlivější a účinnější.

Při operativním řízení průzkumu budou zpravodajské orgány vševojskové armády plnit velmi náročné a složité úkoly. Půjde hlavně o nepřetržitě upřesňování úkolů zasazeným průzkumným orgánům a o řešení účinného doplňkového průzkumu. V některých případech bude nezbytné měnit úkoly průzkumným orgánům, vrátet některé do zálohy průzkumu a zasazovat nové.

Pro úspěšnou činnost OMS bude mít značný význam právě tato fáze řízení průzkumu. Složitost operativního řízení průzkumu bude dána zvláštnostmi činnosti OMS, charakterem soudobého boje a operace a častými, nepředvídanými změnami situace. Cesty zvýšení účinnosti operativního řízení průzkumu vidím v:

- reálné předvídavosti již při plánování průzkumu,
- účinném ovlivňování této fáze průzkumu hlavními funkcionáři vševojskové armády a operační manévrující skupiny (velitel, náčelník štábu),
- těsné součinnosti všech orgánů podílejících se na řízení průzkumu po horizontální, ale i vertikální linii,
- schopnosti zpravodajských orgánů řídit průzkum pohotově, rychle a pružně.

Náročnost a různorodost úkolů operativního řízení průzkumu bude ovlivněna způsobem zasazení OMS s charakterem její bojové činnosti při plnění stanoveného úkolu. Přitom bude třeba brát v úvahu bojovou sestavu skupiny, vyčleňování speciálních odřadů, způsob palebné podpory, zejména jaderné, použití výsadků na směr činnosti skupiny atd. Všechny tyto i celá řada dalších okolností vyvolají nutnost řešení odpovídajících opatření v rámci operativního řízení průzkumu.

Při kontrole průzkumu nepůjde obvykle o řešení nějakých specifických otázek. Význam této fáze řízení však vyžaduje uvést alespoň některé zásady a požadavky. Hlavní úsilí bude nezbytné položit do období přípravy k plnění úkolů. Přitom zaměřit pozornost hlavně na odbornou, politickou a materiální připravenost průzkumných orgánů. Víme, že přímá kontrola je neúčinnější. Je možné i nutné ji spojit s pomocí podřízeným. Na kontrolní činnosti se musí podílet nejen zpravodajské orgány, ale i vševojskoví velitelé a velitelé průzkumných jednotek a útvarů, z nichž jsou vytvořeny příslušné průzkumné orgány.

Po zasazení OMS a jejich průzkumných orgánů bude možná převážně kontrola nepřímá, zprostředkovaná pomocí rádiových pojítek.

Zvláštnost vedení průzkumu ve prospěch činnosti OMS vyžaduje, aby byly kontrolní činnosti pokryty zvláště tyto oblasti:

- odborné znalosti (rozmístění a ochrana důležitých objektů průzkumu v operační hloubce, přesné určování souřadnic, hlášení zpráv s využitím technických pojítek atd.),
- morálně bojové vlastností, psychické a fyzické schopnosti,
- materiálně technické a zdravotnické zabezpečení (provozoschopnost rádiových pojítek, připravenost prostředků průzkumu atd.).

Cílevědomé řízení průzkumu, které vychází ze zvláštností činnosti OMS, je jedním ze základních předpokladů úspěšného vedení průzkumu.

Vedení průzkumu

Na stupni vševojskové armády ve prospěch OMS vedou průzkum průzkumné orgány vojskového, hloubkového, speciálního, radioelektronického, vzdušného průzkumu, průzkumu druhů vojsk a speciálních vojsk. Na plnění průzkumných úkolů se podílejí vyčleněné síly a prostředky vševojskové armády a vševojskového svazku (OMS). Tyto stupně velení vedou průzkum diferencovaně s využitím různých průzkumných orgánů jednak v zájmu zasazení operační manévrující skupiny, jednak po jejím zasazení při plnění úkolů v hloubce sestavy nepřítel.

OMS můžeme zasazovat v různých variantách, v různé době a v různé hloubce sestavy nepřítel. V každém případě však půjde o velmi závažný úkol, při jehož realizaci bude skupina značně zranitelná. Ke zmenšení úhrozy v tomto směru přispěje včasný a efektivní průzkum.

Průzkum ve prospěch zasazení OMS povedou vyčleněné průzkumné orgány vševojskové armády a některé průzkumné orgány vlastní OMS. Vedle toho se na plnění tohoto úkolu bude podílet průzkum vševojskového svazku prvního sledu, na jehož směru dojde k zasazení OMS (ve variantě jejího vyčlenění z divize druhého sledu vševojskové armády).

Z průzkumných orgánů vševojskové armády mohou získávat zprávy v zájmu zasazení OMS některé orgány speciálního, radioelektronického a vzdušného průzkumu. Půjde o průzkumné skupiny speciálního určení již dříve vysazené v blízkosti zasazení a na směru činnosti OMS, rádiová a radiotechnická pracoviště v rámci poslední zaujaté zaměřovací základny a odposlechového uzlu rádiového průzkumu KV a zaměřovací základny radiotechnického průzkumu za plánovaným prostorem zasazení OMS. Ke vzdušnému průzkumu můžeme využít části vzletového úsilí průzkumného leteckého pluku frontu vyčleněného ve prospěch vševojskové armády, ale i organické vrtulníkové letky.

Operační manévrující skupina použije své průzkumné orgány podle způsobu jejího zasazení. OMS vytvářená z vševojskového svazku prvního sledu může využívat všech průzkumných orgánů bez jakékoli omezení. Zprávy bude získávat zejména činností již zasazených průzkumných orgánů vojskového, hloubkového a radioelektronického průzkumu. Bude však nezbytné pohotově upřesnit jejich úkoly. Zpravidla bude velmi málo času k zasazení dalších průzkumných orgánů ze zálohy průzkumu. Při tvorbě OMS z vševojskového svazku druhého sledu bude použití organických průzkumných orgánů značně obtížné. V závislosti na konkrétních podmínkách situace můžeme počítat se zasazením některých průzkumných orgánů vojskového a radioelektronického průzkumu. Půjde o jejich předpusnutí do sestavy divize prvního sledu na plánovaném směru činnosti OMS.

Ve variantě tvorby OMS z vševojskového svazku druhého sledu vševojskové armády bude hlavní tíha v získání zpráv z prostoru jejího zasazení spočívat na divizi prvního sledu. Ta může k tomuto účelu úkolovat zasazené průzkumné orgány vševojskového, hloubkového a radioelektronického průzkumu. Za této situace bude organizovat převzetí zpráv o nepříteli a terénu zpravodajský náčelník OMS od zpravodajských orgánů vševojskového svazku prvního sledu. Nevylučujeme ani možnost převzetí dopravních údajů rádiových pojítek průzkumných orgánů vševojskového svazku prvního sledu a organizací odposlechu jimi vysílaných zpráv zpravodajskými orgány OMS před jejím zasazením.

Vedle těchto průzkumných orgánů se na stupni vševojskové armády a vševojskového svazku mohou podílet na získávání zpráv ve prospěch zasazení OMS některé průzkumné orgány druhů vojsk a speciálních vojsk. Jde o dělostřelecký průzkum, radiolokační průzkum protivzdušné obrany, ženiiní, radiační a chemický průzkum.

Průzkum v zájmu úspěšného zasazení OMS vedeme tak, abychom získali co nejvíce včasných a hodnověrných zpráv o nepříteli a terénu s patřičným předstihem přímo z prostoru zasazení a plánovaného směru činnosti ihned po zasazení.

Průzkum po nasazení OMS bude mít určité zvláštnosti. Ty vyplývají ze zvláštností úkolů OMS. A průzkum, jak víme, patří mezi nejdůležitější prvky zabezpečení bojové činnosti, protože bezprostředně ovlivní plnění úkolů OMS.

Zvláštnosti vedení bojové činnosti OMS se projeví ve zvýraznění některých požadavků na průzkum, způsobů získávání zpráv, druhů průzkumu a průzkumných orgánů. Zároveň ovlivní volbu hlavního úsilí průzkumu, stanovení hlavních úkolů průzkumu, pásma průzkumu a použití průzkumných orgánů.

Charakter bojové činnosti OMS klade vyšší požadavky na průzkum. Můžeme předpokládat, že se zvýší význam všech požadavků na průzkum, avšak nejmarkantnější to bude u požadavku komplexnosti a aktivity průzkumu a jeho utajení.

Ve způsobech získávání zpráv si podrží své prioritní postavení pozorování a z ostatních způsobů vystoupí do popředí léčka, výsledky zajatců a dotazy u místního obyvatelstva, studium nepřátelských dokumentů, vzorů výzbroje, výstroje a bojové techniky. Podle situace a možností budou však využívány rovněž ostatní způsoby získávání zpráv.

Z druhů průzkumu bude mít vedle pozemního průzkumu značný význam i vzdušný průzkum, zvláště na operačním stupni velení. U pozemního průzkumu poroste úloha některých druhů vojskového průzkumu, dále pak hloubkového a speciálního průzkumu. Svou důležitost si plně zachová radioelektronický průzkum.

Na taktickém a operačním stupni velení bude možné diferencované použití všech průzkumných orgánů. Přesto však vystoupí do popředí používání samostatných průzkumných hlídek, průzkumných odřadů, průzkumných skupin speciálního určení a průzkumných orgánů vzdušného průzkumu.

Zvláštností ve volbě hlavního úsilí průzkumu bude pravděpodobnost jeho častých změn v závislosti na směru činnosti OMS. Formulace hlavních úkolů průzkumu bude závislá na stanovení bojových úkolů operační manévrující skupině. Hlavním úkolem průzkumu zůstane, stejně jako ve všech ostatních druzích bojové činnosti, zjišťování prostředků jaderného napadení. Mezi další úkoly průzkumu může patřit:

- zjišťování přesunu a zámyslu použití operačních záloh,
- získávání zpráv o letištích, prostředcích PVO, místech velení na vyšších stupních, radioelektronických prostředcích, týlových objektech a zařízeních,
- zjišťování stupně ženiiního vybudování a obsazení obranných postavení a pásem v hloubce sestavy nepřítelů,
- získávání zpráv v komunikačních uzlech, přechodech přes vodní toky atd.

V souladu se stanovením směru hlavního úsilí průzkumu a širokými možnostmi manévru OMS v útočném pásmu vševojskové armády bude pásmo průzkumu jednak velmi variabilní a jednak mnohem širší, než u vševojskového svazku v útočném boji.

Všechny uvedené skutečnosti budou mít svůj vliv na konkrétní použití průzkumných orgánů. Po zasazení OMS budou postupně použity její organické síly a prostředky průzkumu. Vedle toho povedou průzkum v její prospěch některé průzkumné orgány vševojskové armády. Při činnosti v hlubokém týlu nepřítel může OMS získávat rovněž zprávy od některých průzkumných orgánů frontu.

Zatímco se ve prospěch zahájení činnosti OMS maximálně angažoval průzkum vševojskové armády, po svém zasazení plně aktivizuje vlastní organické síly a prostředky průzkumu. Na získávání zpráv se podílejí průzkumné orgány vojskového, hloubkového, radioelektronického a vzdušného průzkumu.

Z orgánů vojskového průzkumu získávají zprávy na směru činnosti OMS bojové průzkumné hlídky praporů prvního sledu, samostatné průzkumné hlídky a průzkumné odřady vševojskových útvarů prvního sledu a vševojskového svazku OMS. Tyto průzkumné orgány se zasazují postupně v závislosti na konkrétní situaci. Průzkum ve vlastní sestavě, na odkrytých bocích a v týlu operační manévrující skupiny zabezpečují pozorovatelé, pozorovací hlídky, pátrací vozidla a zejména důstojnické průzkumné hlídky, jejichž význam zvýrazňuje možnost častých a nenadálých změn situace.

Většinu průzkumných orgánů hloubkového průzkumu bude třeba vyslat již před zasazením nebo v době zasazení operační manévrující skupiny ještě z vlastní soustavy. V závislosti na hloubce úkolu OMS budou průzkumné skupiny vysazovány do maximální vzdálenosti (do 100 km od čáry dotyku) a jejich hlavním úkolem bude průzkum prostředků jaderného napadení a zjišťování přísunu záloh.

Radioelektronický průzkum bude pracovat jako za podmínek útočného boje vševojskového svazku. Rozvinutí a zaujetí sestavy průzkumnými orgány rádiového průzkumu VKV a radiotechnického průzkumu bude řešeno v závislosti na vývoji vševojskové situace. Rádiová, radiotechnická a radiolokační pracoviště budou vyžadovat zvýšenou ochranu před pozemním a vzdušným nepřítelem při plnění úkolů.

Výsledky vzdušného průzkumu nadřazených stupňů velení budou u operační manévrující skupiny a jí podřízených útvarů využívány formou odposlechu zpráv vzdušného průzkumu. Mimo to může předkládat požadavky na vzdušný průzkum (včetně fotografického) na štáb vojskové armády.

Ve prospěch činnosti OMS v týlu nepřítel mohou být využity některé průzkumné orgány vševojskové armády. Získávají zprávy o nepříteli a terénu zejména z takové hloubky, která je mimo dosah průzkumných orgánů OMS. Při zpracování zpráv speciálního, radioelektronického a vzdušného průzkumu bude třeba operativně vybrat a rychle doručit ty z nich, které jsou v dané době a situaci pro činnost OMS důležité.

Značná hloubka činnosti OMS poskytuje možnost, ale zároveň i vyvolává nutnost využívat zpráv od některých průzkumných orgánů frontu. Budou to orgány speciálního radioelektronického, vzdušného a agenturního průzkumu. Pohotové a včasné doručení jejich zpráv o nepříteli a terénu potřebných pro činnost OMS musí zabezpečit zpravodajské orgány vševojskové armády.

Stejně jako při průzkumu ve prospěch zasazení operační manévrující skupiny budeme i v období její činnosti v týlu nepřítelů využívat průzkumných orgánů druhů vojsk a speciálních vojsk. Přestože budou získávat zprávy hlavně pro potřeby svého druhu vojska (speciálního vojska), mohou a musí některé z nich přebírat rovněž zpravodajské orgány vševojskových štábů v zájmu komplexního vyhodnocení situace, možností a pravděpodobného zámyslu nepřítelů.

Použití operačních manévrujících skupin patří mezi jeden z možných způsobů realizace požadavku vedení soudobých hlubokých a rozhodných útočných operací. Výslednost činnosti OMS ovlivní mimo jiné centralizovaně řízený a komplexně vedený průzkum ve prospěch jejich zasazení a činnosti v týlu nepřítelů. Na stupni vševojskové armády i operační manévrující skupiny se na řízení průzkumu budou diferencovaně podílet velitel, náčelník štábu, další příslušníci štábu a hlavně zpravodajské orgány. K vedení průzkumu budou zapojeny organické síly a prostředky průzkumu operační manévrující skupiny a dále pak některé průzkumné orgány vševojskové armády a fronty. Sama činnost operační manévrující skupiny bude významným zdrojem zpráv. Proto musíme v daném systému průzkumu ve prospěch operační manévrující skupiny věnovat výjimečnou pozornost rychlému a neselehávajícímu informačnímu toku zpráv. Ve všech fázích řízení průzkumu a při všech variantách použití průzkumných orgánů musíme plně přihlížet k určitým zvláštnostem, vyplývajícím z charakteristik zasazení a činnosti operační manévrující skupiny.